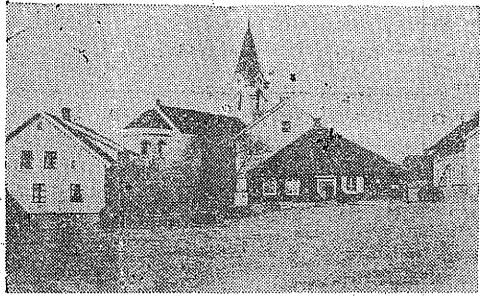

Några minnen från 80-talets Ödeshög.

Av **Frédrik Rask**.

Lejons gamla hus, där fröken Hultgren hade sin affär. Byggnaden nu ersatt av ett större affärshus.

En gammal förutvarande Ödeshögsbo hr **Frédrik Rask**, som numera är boende i Stockholm, har haft vänligheten att lämna nedanstående intressanta bidrag till Ö.-Bl:s jubileumsnummer.

Jag minnes Ödeshög som ett litet bysamhälle med ett 35-40-tal byggnader och omkring 500 invånare. I slutet på 1870-talet var Riddargården ej så vackert bebyggd, endast två bostadshus funnos, nämligen ett vitrappat envåningshus, som kallades för Riddaregården, och en byggnad, i vilken en sergeant Wittfeldt med familj bodde. I detta hus var också en liten handelsbod, som innehades av "Kalle i mjölbo", Karl-Fredrik i Kulltorp, hette handelsmannen. På ena sidan av gatan låg Gatugårdens ladugård och lador och på den andra hade Riddargården sina utmed torget var det tre garvarestånd. Det ena innehades av en garvare från Stora Aby och de andra två av garvare från Grenna, vilka på torgdagarna hade sina affärer där med lädervaror.

Duktiga affärskvinnor i Ödeshög.

Ödeshög hade på den tiden endast tre speceriaffärer förutom "Kalle i mjölbo". Den ena och största affären vid Storgatan — och den första i samhället — innehades av en handl. Landeberg. Chefen stod själv i affären och expederade, men han hade dessutom tre biträden, nämligen fröknarna Schiller, Pyk och Anna Carlsson, den senare blivande fru Werner, som efter några år öppnade egen speceri- och manufakturaffär vid Storgatan. Affären hade startats av "handlingsman Johanna", känd som en mycket driftig människa, som bl. a. tog initiativ till att bygga hamnen i Hästholmen. I min barndom hade hon mjöläffär och på våra fröhandel. Den andra affären var även vid Storgatan, närmare bestämt i det röda och fyrkantiga huset — sedermera Lejons affär — samt innehades av en fröken Hultgren, som inflyttat från Vadstena. Den tredje affären, även den vid Storgatan, ägdes av en fru Sjöberg. Hennes biträde var Karl Lof, som sedermera blev egen affärsinnehavare i Ödeshög. Affären drives nu av hennes son. Efter något år byggdes ett nytt hus, även det affärshus, utmed Storgatan, vars ägare och affärsinnehavare var en fröken Rasmussen från Danmark. I det hu-

Emil Johansson's fastighet i sitt gamla skick med Lejons magasin mitt emot, där Thunborgska fastigheten nu ligger.

set är nu hatt-, möss- och modeaffär.

När Ödeshög hade endast två gatulykter.

Med gatubelysningen var det klen på 1800-talet. Den första och enda gatulyktan med en fotogenlampa uti uppsattes vid Svängen och bekostades av husets ägarinna — mor Lovis på Svängen. Sedan tillkom en liknande lykta vid Lejons hus, så Ödeshög kunde då ståta med två gatulykter.

Livligt och glatt på torgdagarna.

Torgdagarna varje tisdag var livligt besökta, ty då kom ju folk från såväl skogsbygden som från St. Aby, Heda, Rök och V. Tollstads socknar för att både sälja och köpa. Kommersen gick utmärkt och handlandena var många, ty affärsmän kommo från både Grenna, Vadstena, Skeninge och t. o. m. Tranås och slog upp sina tältdukar och salubord. Allt gick livligt och glatt tillväga. Ödeshög hade på den tiden sex kaféer och dessa voro mycket välbesökta från morgon till kväll. Det fanns även fyra ölserveringar, vilka även de var mycket frekventerade, så gubbarna var ganska yra på mässan, då de skulle gå eller åka hem från torget på marknaderna.

Två hedervärda kantorer.

Bland de mest framstående personerna i samhället var direktör Richard Pettersson, som var allt i allo för Ödeshög, en mycket fin, god och gedigen personlighet. God sångare var han också och därtill musikalisk samt ägde humor. Direktör Pettersson var folkskollärare och organist i kyrkan under många år. Han hade fem söner och en dotter. Barnen tog sig namnet Björkegren efter modern. Sonen Axel blev läkare och bosatte sig i utlandet, Emil blev chef för spårvägsbolaget i Stockholm och bosatte sig sedan utrikes. Dottern är nuvarande fru Gerda Hedfeldt, gift med häradsskrivare Hedfeldt, och numera bosatt i Rök. Efter direktör Pettersson kom folkskollärare Augustinsson, som sedermera blev kantor. Jag minns, då han ett par gånger i veckan övade sina musikaliska anlag på kyrkoorgeln, och jag som skolpojke fick tjänstgöra som orgeltrampare. Det tyckte jag var mycket både viktigt och roligt, fast jag ibland måste stå med båda fötterna på trampen för att få ned den samma. Avlöningen blev alltid

År 1925

startades vår affär i Ödeshög. Under de gångna åren ha vi kunnat glädja oss åt en oavbruten stegrad omsättning och draga därav den slutsatsen, att kundkretsen värdesatt vår strävan att tillhandahålla goda varor till billiga priser. Affärslokaler utvidgning och modernisering möjliggör också ett rikhaltigare varulager och bättre kundservice. Drag nytta av vår nu goda sortering i höstens nyheter av Herr-, Dam- och Barnkonfektion, ekiperingsartiklar m. m. — Vi stå tacksamt till Eder tjänst.

Axéns - Ödeshög

Tel. 65

...en sak att tänka på

De **MOBLER** Ni tänker köpa skall Ni ha i många år. Därför är det viktigt att Ni får en möbel, som Ni trivs med och som i kvalitet och material verkligen motsvarar det pris Ni får betala. Gör oss därför ett besök och se vad vi ha att bjuda på.

KAJLINGS MOBELAFFÄR

Tel. 45.

25 öre till fickpengar varje gång. På tal om kyrkan så minns jag ju väl, när den byggdes om av byggmästare Runqvist från Tranås. Före ombyggnaden var altaret, där orgeln är nu, och orgeln på altarets nuvarande plats. Stora gånge var på mitten av kyrkan åt gamla kommunalrummet till och så fanns en ingång genom nuvarande sakristian.

Då väckelsen kom till Ödeshög.

På det religiösa området var det statskyrkan som dominerade, där komminister Snellman och kyrkoherden dr Hahl predikade — den senare blev ju pastor primarius i Stockholm — samt ett missionshus, som låg strax vid Pilgården och mitt emot Skattegården. Predikanterna i missionshuset kom från Jönköping och från länets Ansgarieförening. År 1888-89 kom den så beryktade och populära fröken Nelly Hall och hade en serie möten med stora åhörarskaror, såväl inne i missionshuset som utanför, så fönstren måste öppnas att alla skulle få höra hennes sång och predikan. Många blevo genom hennes möten omvända till Gud. Efter fröken Hall kom tre evangelister från Helgelseförbundet, vilka verkade en lång tid och blev till stor välsignelse. 1896 öppnade Frälsningsarmén en kår i Ödeshög. Jag var dess förste sol-

dat och denna korporation tillhör jag fortfarande.

Som brevbärare och prenumerantsamlare.

Brevbärare i Ödeshög var under många år gamle Adolf Hektor, vilken bar posten i en stor korg. Frågade man Hektor om det var brev i dag, så blev alltid svaret: "Ja det finns många brev!" Efter Hektor blev jag brevbärare och var det i många år och fick då en stor postväska och uniformsmössa med posthornet i. Orrnäs och Backasand ingick i utdelningsområdet. All posten till skogsbygden lämnades hos Britta Norin, som hade en liten affär med snus, cigarrer och karameller strax intill, där metodistlokalen nu ligger. Som brevbärare hade jag ingen avlöning men uppbar 50 öre om året för varje tidning och 3 öre för varje brev, som adressaten fick ta emot. Posten hos Britta delade vi inkomsten för. När Östgöta-Bladet började utkomma blev jag prenumerantsamlare och lösnnummerförsäljare. För varje gång jag kom in till Vadstena och redovisade lösnnummerförsäljningen, fick jag en bok i present av gamle redaktör Wallin. Östgöta-Bladet är fortfarande en välkommen gäst i mitt hem, och jag har haft tidningen även sedan jag för 50 år sedan flyttade till Stockholm.